

סימן עב

לב שלא נקרע - שנמלח או נצלה או נתבשל

כריתות כב. – בשעה שהנשמה יוצאה מישרף שריף (מושך הדם מבית השחיטה וכונסו בליבו).

חולין קט: – הלב קורעו ומוציא את דמו, לא קרעו קורעו לאחר בשולו ומותר.

פסחים עד: – נימא מסייע ליה הלב קורעו ומוציא את דמו לא קרעו קורעו לאחר בישולו ומותר מ"ט לאו משום דאמרינן כבולעו כך פולטו שאני לב דשיע.

שו"ע א: הלב, מתקבץ הדם בתוכו בשעת שחיטה, לפיכך צריך לקרעו קודם מליחה ולהוציא דמו ולמלחו אח"כ. **רמ"א:** ואז מותר אפילו לבשלו, ויש מחמירין לבשלו רק צולין אותו ואח"כ מבשלים. [הטעם לחומרא הוא שמא יבשלו בלא קריעה, והאחרונים דחו חומרא זו דאין לה מקור, ועוד דא"כ בכל הא דאמרינן דצריך חתיכה ומליחה נימא הכי]

רש"י, רמב"ם: הלב שיע ולא בולע, וע"כ אף אם בשלו בלא קריעה הלב לא נאסר וקורעו אח"כ ומותר (אך אם בשלו עם הבשר בלא קריעה, אוסר הבשר וצריך ס' נגד הלב).

ר"ת: דברי הגמ' "שאני לב דשיע" זה דיחוי בעלמא ואין הלכה כן (והלב כן בולע), ופירוש הברייתא "קורעו לאחר בישולו" הכוונה לאחר צלייתו דבזה שייך כבולעו כך פולטו, אך בבישול - לא שייך למימר כבולעו כך פולטו דהא כל מה שנפלט ממנו הוא בקדירה.

רמב"ן: נהי דלמסקנה לא קי"ל דשיע (כמו ר"ת), אך היינו רק לבישול, אבל לצליה ומליחה מהני שיע ולא בלע כלל.

ר"ן: אם בשלו עם בשר ואין בקדירה ס' אפילו הלב אסור, לפי שהחתיכות נאסרו ונפלט מהם שמנונית והדין דלב שיע ולא בלע נאמר רק לגבי דם אבל שמנונית בולע ונאסר. (נקה"כ: וצ"ע דהא קי"ל אין הנאסר וכ"ו)

ר"ן בשם יש מקילים: לב שיע ולא בלע אפילו שמנונית.

מרדכי בשם תשובת רש"י: לב, בין צלאו בין בשלו עם בשר אחר, זורקו והשאר מותר משום דשיע ולא פלט ולא בלע.

שו"ע ב פסק כר"ת

מלחו ולא קרעו - קורעו אחר מליחתו ומותר, אע"פ שנמלח עם הדם שבתוכו דכבולעו כך פולטו.

והוא הדין אם **צלאו** ולא קרעו שקורעו לאחר צלייתו ומותר.

אבל אם **בשלו** בלי קריעה אסור עד שיהא ששים כנגד הלב דלא ידעינן כמה נפק מיניה.

ולכאורה קשה דדם הלב הוא דם בעין ובדם בעין לא אומרים כבולעו כך פולטו (אלא רק גבי דם פליטה), וא"כ יאסר הלב!

תירוצים:

תורת חטאת - לענין זה מועיל שיעתו דלב דלא בולע הרבה רק מעט ולגבי דידיה נחשב דם פליטה (ולפי"ז שאר בשר שנמלח עמו אסור).

הגהש"ד - כיון שהדם כנוס תוך חללו, א"כ ע"י המליחה והצליה מתייבש הדם תוך חללו ונחשב דם פליטה (ולפי"ז אף שאר בשר שנמלח עמו מותר).

ע"פ רמב"ן - נהי דלענין בישול לא אמרינן דשיע כר"ת, לענין צליה ומליחה אמרינן **וכ"מ שפסק ש"ד** דשיע ולא בלע כלום.

אם בשלו בלי קריעה ויש ששים נגד הלב:

שו"ע ב: אף הלב מותר.

רמ"א: הלב עצמו אסור (ויקלוף מעט סביב הלב), והטעם כהגהש"ד דלפעמים הדם שבלב מתבשל ונתייבש כולו בחלל הלב ואינו יוצא לחוץ.

עט"ז: הלב עצמו אסור, והטעם הוא דדם הלב שבתוכו נחשב איסור דבוק וע"כ הלב נעשה נבלה (אבל הרמ"א סובר שלא נ"נ והטעם דלענין זה מהני שיעתו דלב דלא אמרינן דממהר לבלוע טפי משאר בשר וע"כ אינו נחשב איסור דבוק).

נמלח קודם בלא קריעה ואח"כ נתבשל כך בלא קריעה:

טור, רשב"א, הגהש"ד, תו"ח, ט"ז: אע"פ שנמלח ויצא הדם שבבשר הלב (דמטעם זה קורעו אחר מליחתו ומותר) צריך לשער **כנגד כל הלב** ולא מספיק לשער כנגד הדם שהיה כנוס בחלל הלב, והטעם דאין אנו יכולים לעמוד עליו ולשערו.

שו"ע: משערים רק **בדם הכנוס בחלל הלב** (כן מוכח דעתו בסימן כ"ב דכתב דמשערים בדם הכנוס בחוטים ולא בכל החוטים וה"ה הכא).

נמלח (או נצלה) בלא קריעה עם שאר בשר:

יש מחמירין דדם הלב הכנוס בתוכו, כשיוצא, לא נחשב דם פליטה אלא **דם בעין** וע"כ הוא אוסר בשר שנמלח או נצלה עמו, שהרי הטעם דהתרנו הלב במלחו או צלאו בלא קריעה הוא מסברת כבולעו כך פולטו, וע"כ כיון דהוא דם בעין, בדם בעין לא אמרינן כבולעו כך פולטו, אמנם הלב עצמו מותר, דלכך מהני שיעתו דלב שיחשיב הדם בעין דם פליטה וע"כ כבולעו כך פולטו.

יש מקילין דדם הלב הכנוס בתוכו, כשיוצא, כן נחשב **דם פליטה** וע"כ הוא לא אוסר בשר שנמלח או נצלה עמו.

כתירוץ הגהש"ד לעיל

רמ"א פסק דבעיקר הדין **הלכה כמקילין**, אבל טוב לחוש למחמירים להצריך במליחה קליפה (ובצליה נטילה), במקום שנגע הבשר בלבד (וזה אף לשיטת הרמ"א דמצריך במליחה ובצליה ששים, דכיון דרוב הפוסקים לא מצריכים ששים אלא קליפה ונטילה, וכאן יש עוד צד גדול להקל, בזה מיקל הרמ"א דמספיק קליפה ונטילה). וכ"פ ש"ך וב"ח

רש"ל פסק כיש מחמירין.

איסור דבוק

המקור לאיסור דבוק:

חולין צו: – ירך שנתבשל בה גיד הנשה אם יש בה בנותן טעם הרי זו אסורה.

גר"א: דוקא בה ואין מצטרף דבר אחר עמה.

[היינו: שאם יש איסור דבוק להיתר צריך להיות בהיתר ששים נגד האיסור בלי הצטרפות שאר הקדירה. ואם אין ששים נגד האיסור אז רואים הכל כחתיכה אחת (ולמ"ד שחנ"נ צריך ששים כנגד הכל, ולמ"ד שאין חנ"נ כל החתיכה אסורה בכל מקרה כי א"א לסוחטו)]

הטעמים לאיסור דבוק ונפק"מ: (ע"פ פמ"ג וגר"א)

טעם ראשון: דאותה חתיכה שהאיסור דבוק בה ממהרת לבלוע האיסור תחילה ונעשית מיד נבלה.

טעם שני: דחיישינן שמא היתה פעם אחת כולה חוץ לרוטב ונאסרה (או האיסור נשאר לבדו בקדירה).

נפק"מ בין הטעמים: לטעם הראשון אף באיסור דרבנן יש לאסור, ולטעם השני יש להיתר דספק דרבנן לקולא. (אלא שקשה שבתו"ח בדין כבד דדמו דרבנן, אפילו הכי כתב הטעם השני)

פסיקת ההלכה:

רשב"א, טור: לא אומרים איסור דבוק. (וצריך ששים נגד האיסור בלבד) **וכ"פ שו"ע¹**

מרדכי: כן אומרים איסור דבוק. **וכ"פ רמ"א**

רמ"א עב"ג: אם אין... ששים נגד הלב הדבוק בעוף יש אומרים דהחתיכה נעשית נבילה ובעינן ששים בקדירה נגד כל העוף וכן נוהגין.

רמ"א עג"ו: אין לך עוף שהוא ששים נגד הכבד כשהיא שלימה ולכן אם הכבד שלימה ודבוקה בעוף נעשה העוף חתיכת נבלה ובעינן ששים משאר דברים שבקדרה נגד כל העוף.

רמ"א צב"ד: י"א דאמרינן בכל האיסורים חנ"נ וכן המנהג פשוט ואין לשנות ודוקא אם האיסור דבוק בחתיכת היתר או שהחתיכה כולה חוץ לרוטב ונפל עליה איסור אבל אם מקצת החתיכה תוך הרוטב ואין האיסור דבוק בו לא אמרינן חנ"נ ומצטרף כל הקדירה לבטל האיסור ומכל מקום יש להחמיר לאסור אותה חתיכה.

¹ כך פסק שו"ע עב"ג ע"פ ביאור ש"ך ופמ"ג, וכך פסק שו"ע ק"וב.

אם נדבק הלב בחתיכה ע"י צימוק בבישול:

רש"ל : כן נחשב לאיסור דבוק.

ש"ך : לא נחשב לאיסור דבוק. (והטעם לכך כתב בפמ"ג דהרי מכל מקום אין ממהר לבלוע יותר בשביל זה, ואפשר אף לטעם שמא היתה פעם אחת חוץ לרוטב, דלא חיישינן כל שאינו מחובר בתולדה, דהיא גופא חומרא)

שו"ע ד :

הריאה אינה צריכה חיתוך (דלא אמרו אלא בלב שמתקבץ הדם בתוכו), אבל נהגו לקרעה ולפתוח הקנוקנות הגדולים שלה ומנהג יפה הוא.

רמ"א ב :

נוהגין לכתחלה לחתוך ערלת הלב ולחתוך גידין שבפנים, ואינו אלא חומרא וזהירות בעלמא.